Nr 1990

av herr Bohman m. fl.
i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1973:125 angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1973/74, m. m.

Motionens huvudsakliga innehåll

I motionen görs gällande att de ekonomiska svårigheter som vårt land haft under senare år främst förorsakats av den förda ekonomiska politiken. Konjunkturnedgången och arbetslösheten har varit "hemmagjord". I vad gäller den ekonomiska utvecklingen under 1973 delar moderata samlingspartiet den bedömning som görs i den reviderade finansplanen, nämligen att vi är på väg in i en konjunkturuppgång. Sysselsättningssvårigheterna bedöms trots detta komma att bestå. Den ekonomiska politiken bör därför inriktas på att få till stånd en ökning av näringslivets sysselsättningsskapande investeringar. Särskilt den mindre företagsamhetens situation bör därvid beaktas. I fråga om prisutvecklingen förutses en snabbare prisuppgång än i den reviderade finansplanen.

Skattepolitikens betydelse för möjligheterna att komma till rätta med vårt lands ekonomiska svårigheter betonas. Bl. a. bör marginalskatterna sänkas. Den offentliga sektorns expansion måste begränsas. En parlamentarisk besparingsutredning bör tillsättas för att undersöka möjligheterna till besparingar och rationaliseringar.

Den ekonomiska utvecklingen under 1972

Under 1972 skedde en påtaglig ökning av den ekonomiska aktiviteten i Västeuropa liksom i Japan och USA. I Västeuropa ökade bruttonationalprodukten med ca 4 procent, vilket är nästan 1 procent mer än året innan; för hela OECD uppgick bruttonationalproduktens ökning till nästan 6 procent eller närmare 1,5 procent mer än 1971. Konjunkturuppgången speglas också i världshandelns utveckling. Under 1972 ökade denna volymmässigt med ca 9 procent. Det är en omkring 4 procentenheter snabbare ökning än under 1971.

För den svenska ekonomin blev 1972 en fortsättning av 1971 års lågkonjunktur. Den registrerade arbetslösheten låg under hela året på en högre nivå än året innan trots ökade insatser i form av beredskapsarbeten och arbetsmarknadsutbildning och trots arbetstidsförkortning och utvandring; antalet lediga platser fortsatte att sjunka under hela året. Bruttonationalproduktens ökning stannade vid ca 2 procent. Det är visserligen en uppgång i förhållande till 1971, då enligt årets reviderade nationalbudget tillväxten helt uteblev, men lägre än vad som varit normalt under 1960-talet och lägre än vad som förutsattes i 1970 års

långtidsutredning.

I den reviderade finansplanen sägs att "den ekonomiska utvecklingen i Sverige under 1972 innebar en återhämtning efter konjunkturavmattningen året innan. Återhämtningen kom till synes inom flertalet inhemska efterfrågeområden, där effekterna av den konjunkturstödjande ekonomiska politiken gjorde sig gällande." Faktum är emellertid, att utvecklingen genomgående har varit betydligt mindre gynnsam än vad som förutsågs i t. ex. 1972 års finansplan. Den långsammare utvecklingen av bruttonationalprodukten har redan nämnts. Uppgången i den privata konsumtionen stannade vid 2,3 procent mot beräknade 4 procent. I fråga om näringslivsinvesteringarna förutsattes en ökning på 9,5 procent; utfallet blev inte mer än 6,9 procent. I själva verket är det bara de statliga myndigheternas och ämbetsverkens investeringar som utvecklats snabbare än beräknat.

Enligt vår uppfattning har den ekonomiska politiken under 1972 haft blott begränsade stimulanseffekter. Enligt den reviderade nationalbudgetens beräkningar var den offentliga sektorns kalkylerade inverkan på den totala efterfrågan i samhället, när vissa automatiska inkomsteffekter eliminerats, klart negativ. Det är vidare sannolikt att det beslut om en fördubbling av arbetsgivaravgiften som regeringen genomdrev under förra årets riksdag haft en betydande återhållande effekt på efterfrågan på arbetskraft och alltså medverkat till att hålla arbetslösheten på hög nivå. Vad som främst bidragit till att en viss ökning av den totala efterfrågan ändå kom till stånd under 1972 har varit de stimulansimpulser som den svenska ekonomin mottagit via exporten. Det kan sålunda noteras att exportökningen volymmässigt motsvarar mer än hälften av bruttonationalproduktökningen.

Investeringsutvecklingen har under en följd av år varit otillräcklig mot bakgrund av den ekonomiska politikens mål om snabb tillväxt, full sysselsättning och stabila priser. I den reviderade finansplanen beskrivs utvecklingen för 1972 som "klart positiv" jämfört med förhållandena i övriga västeuropeiska länder. Redan i vår motion (1973:241) med anledning av statsverkspropositionen konstaterade vi att denna tillfredsställelse över utvecklingen under 1972 inte var berättigad. Ökningen av den egentliga industrins maskininvesteringar var t. o. m. lägre än under 1971 och stannade vid blott 2,5 procent. Bortser man från investeringarna i handelsflottan, som beror på de internationella fraktprisernas utveckling, var uppgången i fråga om näringslivets investeringar inte större än ca 4,5 procent.

I särskilt hög grad är det de mindre och medelstora företagens investeringsutveckling som släpat efter, vilket är allvarligt inte minst från regionalpolitisk synpunkt. Nyföretagandet har minskat. Men också i vad gäller de större industriföretagen kan konstateras att investeringarna i hög grad varit defensiva, dvs. de har haft som mål snarare att åstadkomma arbetsbesparande effektiviseringar än en ökad produktion och utvidgning av verksamheten.

Den privata konsumtionens ökning stannade, som redan framhållits,

vid 2,3 procent, vilket är knappt mer än hälften av vad som förutsattes i 1972 års finansplan. Inte desto mindre har denna begränsade konsumtionsökning möjliggjorts endast genom ett minskat hushållssparande, eftersom de disponibla inkomsterna ökade med blott 1,3 procent mätt i fasta priser. Skattesystemet har satt en effektiv spärr för någon mer påtaglig uppgång i den privata konsumtionen. Hushållens totala inkomster efter skatt men före transfereringar *minskade* mätt till 1972 års priser med ca 1 000 miljoner kronor.

I vad slutligen gäller prisutvecklingen stannade uppgången i konsumentpriserna under 1972 vid 5,7 procent. Det motsvarar ungefär den genomsnittliga prisökningen i OECD-länderna. Med tanke på den låga aktivitet som under förra året präglade den svenska ekonomin måste emellertid denna prisuppgång anses vara oacceptabelt hög. Det bör i detta sammanhang också påpekas att ändringar i internationella bestämda prislägen i förhållandevis ringa utsträckning får direkt genomslag i den inhemska prisbildningen. Mindre än en tiondel av prisuppgången 1972 beror på en uppgång i de internationella priserna. Det är inte mer än mervärdeskattens bidrag till prisuppgången – vid en inflation på 5 procent ökar det belopp som skall inlevereras som mervärdeskatt med ca 0,5 procentenheter, och den totala prisböjningen blir alltså ca 5,5 procent, dvs. 10 procent större än nettoprisökningen.

Utsikterna för 1973

Bedömningen av konjunkturutsikterna för 1973 är fortfarande behäftad med betydande osäkerhet. Den internationella konjunkturuppgången kan förväntas fortsätta, men dess varaktighet kan bli relativt kort bl. a. därför att allt fler länder lägger om den ekonomiska politiken i restriktiv riktning. Den svenska ekonomin torde emellertid, i varje fall under återstoden av 1973, komma att påverkas av stimulansimpulser via exportindustrin. Inte desto mindre är den svenska konkunkturbilden splittrad.

Enligt vår bedömning finns det anledning att räkna med att sysselsättningsproblemen i vårt land även fortsättningsvis kommer att vara betydande, om en omläggning av den ekonomiska politiken inte kommer till stånd. Bl. a. på grund av lönekostnadernas snabba utveckling torde näringslivet komma att fortsätta en restriktiv anställningspolitik. Inte minst arbetsgivaravgiftshöjningarna bidrar till detta. De förslag som framlagts av den s. k. Åmanska utredningen kan komma att ytterligare skärpa denna restriktiva inställning. Vi har alltså att räkna med att näringslivet - för att hålla balansen mellan kostnader och utgifter – alltmer kommer att eftersträva att minska behovet av arbetskraft genom investeringar i arbetsbesparande maskiner. Det skall noteras att den totala arbetslösbeten, dvs. registrerade arbetslösa plus genom beredskapsåtgärder sysselsatta, hittills under 1973 varit högre än under motsvarande månader 1972 trots arbetstidsförkortningen och en betydande utvandring.

Det torde stå klart att bostadsinvesteringarna kommer att fortsätta att sjunka. I den reviderade finansplanen förutses en nedgång med 4,5 procent. Även om en ökning skulle ske i fråga om näringslivets byggnadsinvesteringar och småhusbyggandets andel av det totala bostadsbyggandet kommer att öka, är det inte sannolikt att detta motverkar det minskade behovet av byggnadsarbetare för bostadsbyggande. Byggnadsarbetslösheten kan sålunda med fortsatt socialdemokratisk politik förväntas stanna på hög nivå.

Särskilt inom den mindre och medelstora företagsamheten är pessimismen inför framtiden utbredd. Så länge den hittillsvarande ekonomiska politiken och näringspolitiken fullföljs, är det inte realistiskt att räkna med någon mer påtaglig sysselsättningsuppgång inom denna sektor.

De totala resurserna under 1973 beräknas i den reviderade finansplanen öka med 5 procent. Detta vore en i förhållande till de senaste årens utveckling mycket betydande ökning, och det kan långtifrån uteslutas att prognosen är alltför optimistisk. Den totala produktionsökningen kan bl. a. komma att hämmas genom att den tyngsta efterfrågekomponenten den privata konsumtionen - ökar mindre än de förutsedda 4,5 procenten. Vi finner det bl. a. sannolikt att prisuppgången under 1973 kommer att bli större än vad man räknar med och att därigenom ökningen av de reala disponibla inkomsterna blir mindre och drar ner den förutsatta ökningen av den privata konsumtionen. En prisuppgång på 7 à 8 procent förefaller oss mer realistisk än de 6 procent finansministern förväntar.

Enligt den reviderade finansplanen skall näringslivsinvesteringarna under 1973 öka med 7,5 procent. Industriinvesteringarna förutses stiga med 8 procent. Utan tvivel vore en sådan investeringsuppgång önskvärd. Från samhällsekonomisk synpunkt finns ett särskilt behov av investeringar i nya företag och anläggningar, som kan ge ökad sysselsättning. Ingenting tyder emellertid för närvarande på att regeringen är beredd att lägga om den ekonomiska politiken och näringspolitiken på sådant sätt att den svaga investeringstrenden sedan mitten av 1960-talet skall kunna brytas.

De ekonomiska perspektiven på längre sikt

Moderata samlingspartiet har i sina ekonomisk-politiska motioner under en följd av år betonat de långsiktiga aspekterna på vårt lands ekonomiska svårigheter. Sedan mitten av 1960-talet har den ekonomiska tillväxttakten dämpats. Priserna har däremot tenderat att stiga allt snabbare. Vidare har en trendmässig ökning av arbetslösheten kunnat noteras.

Vi har gjort gällande att bakom denna utveckling ligger den offentliga sektorns alltför snabba expansion. De privata investeringarnas andel av bruttonationalprodukten har sjunkit. Under perioden 1960–1965 gick i genomsnitt 11,7 procent av de samlade resurserna till privata investeringar; under perioden 1966–1971 var motsvarande siffra 10,3 procent.

Nedgången kan synas liten men visar i realiteten att de privata investeringarna under den senare perioden i stort sett stagnerat. Under hela femårsperioden ökade de privata investeringarna – exkl. bostadsinvesteringar – inte med mer än 2 procent, eller med i genomsnitt knappt 0,4 procent per år. Den offentliga sektorn har tagit i anspråk en växande andel av de samlade resurserna och därigenom minskat utrymmet för produktiva, resursskapande investeringar.

På sikt är ett lands ekonomiska utveckling direkt beroende av de avsättningar som görs för investeringsändamål – ju lägre investeringsnivå, desto lägre tillväxttakt. I särskilt hög grad gäller detta givetvis näringslivsinvesteringarna. Genom att ökande bördor lagts på näringslivet inte minst i form av stigande sociala kostnader har lönsamheten minskat och självfinansieringsförmågan försämrats. Investeringsförmågan har gått ner. Som en följd av detta har också sysselsättningen inom industrin i förhållande till den totala sysselsättningen minskat påtagligt sedan mitten av 1960-talet.

Särskilt allvarlig är enligt vår mening nedgången i fråga om nyföretagandet. Ofta byggs nya företag upp kring en innovation eller uppfinning. Så har många av dagens storföretag tillkommit. Ett lägre nyföretagande kan alltså leda till att nya idéer långsammare eller inte alls får en praktisk tillämpning. Förnyelseprocessen sker främst bland de mindre och medelstora företagen. I en värld där den tekniska utvecklingen löper allt snabbare kan dagens tendens, särskilt på längre sikt, leda till att Sverige får allt svårare att hävda sig i den internationella konkurrensen. Det bristande nyföretagandet har framför allt drabbat den yngre arbetskraftens sysselsättningsmöjligheter; nedläggningen av företag, som också ökat till följd av den ekonomiska politiken, har drabbat främst den äldre arbetskraften.

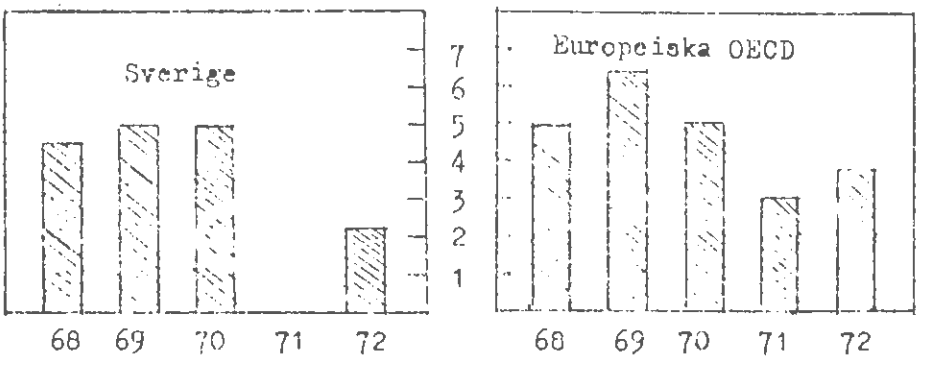
Skattesystemet och framför allt de höga marginalskatterna har påtagligt bidragit till denna utveckling. För den enskilda människan ter det sig allt mindre lönsamt att arbeta, spara, ta initiativ och ägna sig åt företagsamhet. De höga marginalskatterna har också bidragit till att påskynda penningvärdeförsämringen. Den genomsnittlige, heltidsarbetande inkomsttagaren betalar i dag ca 60 procent av varje nyförtjänad krona i skatt. Löneökningar av storleksordningen 10 procent skulle behövas enbart för att kompensera tidigare prisstegringar. Men löneökningar av sådan storlek kan inom ramen för rådande produktivitetsutveckling inte klaras utan ännu snabbare prisstegringar. Skattesystemet har med andra ord lett till minskad prisstabilitet i den svenska ekonomin.

Skattesystemet har också medfört att det för den enskilde blivit allt mindre kvar av uppnådda löneökningar. Beräkningar visar att den genomsnittlige industriarbetaren knappast fått någon real inkomstförbättring efter skatt under de senaste fem åren. Den konsumtionsökning som ändå kommit till stånd kan nästan helt förklaras med ökade inkomstöverföringar och sociala bidrag. Det är bl. a. mot denna bakgrund utomordentligt anmärkningsvärt att det i den reviderade finansplanen inte nämns något om sambandet mellan skatter och löner inför de

kommande avtalsförhandlingarna och om hur löntagarna skall kunna ges en rimlig reallöneökning efter skatt.

Allt vidare kretsar inom det svenska samhället känner i dag osäkerhet inför framtiden. Vi har fått en ny otrygghet. Den enskilde inkomsttagaren känner oro inför möjligheten att förlora sitt arbete. Företagarna är pessimistiska inför sina framtida arbetsvillkor. Det framstår allt klarare att regeringens ekonomiska politik och näringspolitik har misslyckats. I stället för att tillgripa generella stimulansåtgärder för att vända utvecklingen har regeringen alltmer inriktat sig på selektiva punktinsatser. Regeringens förslag om inköp av aktier i näringslivet med medel från AP-fonden är, om det vinner riksdagens bifall, ytterligare ett steg i riktning mot en alltmer politiskt centralstyrd ekonomi. Regeringen vill i motsats till kapitalmarknadsutredningen inte ha några spärregler i fråga om möjligheterna till aktieköp i enskilda företag och vill dessutom utan riksdagens hörande kunna öka de medel som står till förfogande för aktieköp. Mot kapitalmarknadsutredningen har regeringen som uttryckligt motiv för sitt förslag åberopat de politiska styrnings- och dirigeringseffekter som därmed kan åstadkommas.

I jämförelse med andra länder i Västeuropa har Sveriges ekonomiska politik lett till att vi under senare år haft en väsentligt långsammare ekonomisk utveckling. För perioden 1971–1972 stannade tillväxten i Sverige vid sammanlagt ca 2 procent. Under samma period var motsvarande siffra för Västeuropa 7 procent. Hade Sverige kunnat hålla samma tillväxttakt hade folkhushållet i dag förfogat över omkring 10 miljarder kronor mer än vad nu varit fallet. Figur 1 ger en målande illustration av ett förlorat år i svensk ekonomi.

Figur 1: Bruttonationalproduktens procentuella ökning 1968–1972 i Sverige och europeiska OECD. Källa: 1973 års reviderade nationalbudget.

Krav på den ekonomiska politiken

Den ekonomiska politiken måste enligt vår uppfattning med kraft inriktas på följande mål:

ökad ekonomisk tillväxt,
ökad sysselsättning,
prisstabilitet,
regional balans.

För att dessa övergripande mål skall kunna uppnås krävs:

begränsning av den offentliga sektorns tillväxt,
ett rimligt skattesystem.

En ökning av sysselsättningen förutsätter att näringslivet får möjligheter att öka sina investeringar. Näringspolitiken måste inriktas på att stimulera ett ökat nyföretagande och investeringar i nya anläggningar. Detta kräver i sin tur garantier för en tillfredsställande lönsamhet och förbättring av näringslivets självfinansieringsförmåga. För detta syfte har vi i annat sammanhang begärt att en plan skall utarbetas för en avveckling av löneskatten. För att stimulera sysselsättningen inom stödområdet har vi vidare förordat att i avvaktan härpå arbetsgivaravgiften inom detta område snarast skall sänkas med två procentenheter.

Regeringens åtgärd att tillsammans med kommunisterna genom löneskattehöjning öka kostnadsbelastningen i ett näringsliv som på grund av låg lönsamhet inte kan skapa erforderliga arbetstillfällen framstår i dag som om möjligt än mer orimlig än förra året. Som vi framhållit i vår motion 1973:241 måste takten i arbetsgivaravgiftens avveckling emellertid bli beroende av det aktuella konjunkturläget och möjligheterna att hålla erforderlig beredskap mot en ekonomisk överhettning. I rådande konjunkturfas och med hänsyn till den lättnad i kostnadsläget som vårt förslag att sänka AP-uttaget med en procentenhet innebär bör för närvarande en avveckling av löneskattehöjningen anstå. Det är emellertid angeläget att dess värsta olägenheter elimineras. För detta ändamål har vi begärt att en snabbutredning ges i uppdrag att undersöka bl. a. möjligheterna att ge arbetsintensiva företag och/eller branscher en lägre löneskatt.

Bl. a. med syfte att åstadkomma en bättre lönsamhet för näringslivet och att öka dess självfinansieringsförmåga har vi vidare senast i vår motion 1973:1690 – begärt en sänkning av ATP-uttaget och att detta för perioden fram till 1979 skall sättas till 9,5 procent.

Särskilt de mindre och medelstora företagens arbetsvillkor måste förbättras. Nödvändigt är inte minst att deras försörjning med riskkapital tryggas. Som vi under flera år yrkat bör avdragsgilla självfinansieringsfonder liksom utbildnings- och omställningsfonder skapas. Familjeföretagens kapitalförsörjningsproblem i samband med arvskiften måste lösas. För att underlätta de mindre och medelstora företagens kapitalförsörjning bör vidare återlanerätten till AP-medel vidgas. Medel ur AP-fonden bör kanaliseras till näringslivet genom finansieringsinstitut av typ AB Företagskredit och AB Industrikredit. Den ekonomiska politiken måste stimulera till ett ökat nyföretagande. Möjligheterna till bl. a. skattelättnader för nystartade företag bör utredas.

Vi vill i detta sammanhang också peka på nödvändigheten av en balanserad användning av finans- och kreditpolitiska verktyg i konjunkturpolitiken. Ett upprepande av 1970 års s. k. idiotstopp på kreditmarknaden måste undvikas.

Den ökning av näringslivets investeringsaktivitet som är nödvändig för att den fulla sysselsättningen på sikt skall kunna upprätthållas förutsätter att statens och kommunernas krav på de samlade resurserna begränsas. Den kraftiga ökning av det allmännas utgifter som pågått under lång tid kan inte fortsätta. Sparsamhet med skattemedel är ett oeftergivligt krav. För att undersöka möjligheterna till besparingar och rationaliseringar inom den offentliga sektorn har vi från moderata samlingspartiet, bl. a. i vår motion 1973:241, förordat tillsättandet av en parlamentarisk besparings- och rationaliseringsutredning.

Sparsamhet med skattemedel är också en av förutsättningarna för att ett rättvist skattesystem skall kunna skapas, som stimulerar till arbete, sparande, initiativ och företagande. De orimligt höga marginalskatterna som bl. a. medverkat till att påskynda penningvärdeförsämringen måste sänkas. I vår motion 1973:241 yrkades att riksdagen skulle fatta principbeslut om en fyraårsplan för marginalskattesänkningar fr. o. m. den 1 januari 1974. Det krävdes vidare att 1972 års skatteutredning skulle få i uppdrag att lägga fram förslag till detaljutformning av planen i sådan tid att förslaget kunde behandlas av innevarande års höstriksdag. Riksdagsmajoriteten var emellertid inte villig att fatta ett principbeslut om successiva marginalskattesänkningar. Vårt yrkande avslogs sålunda.

I en reservation till majoritetens beslut anförde våra ledamöter i skatteutskottet (bet. 1973:19) följande.

Den 1 januari 1971 trädde ett nytt skattesystem i kraft. Vid riksdagsbehandlingen var moderata samlingspartiet det enda demokratiska parti som gick emot omläggningen och krävde, förutom en revidering av regeringsförslaget, att en förutsättningslös och allsidig skatteutredning skulle tillsättas. Dessa krav avslogs.

I april 1972 lade regeringen fram ett nytt förslag till justeringar i statsskatteskalan. Dessa skulle enligt förslaget finansieras genom en höjning av mervärdeskatten. Skattehöjningen kunde emellertid inte accepteras av de icke-socialistiska partierna. För att få igenom förslaget anslöt sig regeringspartiet till kommunistmotionen 1972:1697 rörande en höjning av skatten på arbetskraft, löneskatten.

I regeringsförslaget till viss justering av statsskatteskalan uppgavs att de effekter som åsyftats med 1970 års skatteomläggning genom förslaget skulle kunna anses återvunna för inkomsttagare upp till ca 35 000 kronors årsinkomst. Som visas i motionen 1973:241 av herr Bohman m. fl. har inte en enda inkomsttagare erhållit full kompensation för skattehöjningarna under 1971 - 1972. Tvärtom får flertalet inkomsttagare genom det hårda skattetrycket uppleva en ytterligare försämring av sin levnadsstandard under år 1973. Av motionen framgår att inte heller marginalskattesituationen har förbättrats för de vanliga inkomsttagarna. Tvärtom är marginalskatten i skiktet 25 500–30 000 kronor beskattningsbar inkomst oförändrat hög eller 57,6 %. För inkomsttagare med beskattningsbara inkomster mellan 30 000–52 000 kronor har marginalskatten stigit från 59,4 % till 62,4 %.

Riksdagsmajoritetens avslag på en plan för marginalskattesänkningar innebär att den orimliga marginalskattesituationen för de vanliga inkomsttagarna kvarstår. För den genomsnittlige industriarbetaren betyder detta att möjligheterna till att uppnå en reallöneförbättring under de kommande åren är praktiskt taget obefintliga. Framför allt för barnfamiljerna är lönsamheten av ett "extraknäck" särskilt låg genom de nuvarande bidragsreglernas utformning.

Kravet på en plan för marginalskattesänkningar får inte överges. Allt fler inkomsttagare kommer upp i inkomstlägen där 60 procent eller mer av en inkomstökning går bort i skatt. Den genomsnittlige industriarbetaren har fått uppleva en kraftig skärpning av progressionen under de senaste åren. Det kan inte vara rimligt att en vanlig inkomsttagare skall tvingas avstå till stat och kommun mer än vad han själv får behålla av ett extraarbete eller en löneförhöjning. Hela syftet med en progressiv inkomstbeskattning förfelas om flertalet inkomsttagare befinner sig i inkomstlägen där progressionen är som brantast. Vi vidhåller därför vårt tidigare yrkande att riksdagen måtte fatta ett principbeslut om en plan för marginalskattesänkningar. Ett avslag på ett sådant yrkande innebär ett nej till stora inkomsttagargruppers berättigade krav på en ökad konsumtionsstandard. Vi har också begärt att en fyraårig skattesänkningsplan skall utarbetas.

Ökad uppmärksamhet måste ägnas åt penningvärdeförsämringen. På sikt är det inte möjligt att åstadkomma prisstabilitet genom att tillgripa prisstopp och andra prisreglerande åtgärder det går möjligen att genom sådana åtgärder under en kortare tid skjuta prishöjningarna framför sig. Endast genom generella ekonomisk-politiska åtgärder kan inflationen i längden bemästras. Det gäller därvid bl. a. att undvika att en överefterfrågan uppstår under uppåtgående konjunkturer och att medverka till en kostnadspressande konkurrens och till effektivitetsbefrämjande investeringar. Möjligheterna att sänka livsmedelspriserna genom en differentiering av mervärdeskatten bör undersökas.

Ovan nämnda åtgärder har framför allt verkan på längre sikt. De är nödvändiga därför att vårt lands ekonomiska problem till stor del är av långsiktig karaktär. Redan beslut i enlighet med de här skisserade riktlinjerna skulle emellertid sannolikt innebära en omedelbar stimulanseffekt. Inte minst skulle sådana beslut vara psykologiskt välgörande, därför att de skulle visa fram mot ett ekonomiskt nytänkande.

Vid sidan av dessa åtgärder är det dock också nödvändigt med insatser med sikte på att klara akuta, aktuella svårigheter. Enligt vad vi ovan anfört finns det anledning att räkna med att sysselsättningsläget inom byggbranschen kommer att vara ansträngt även om en påtaglig konjunkturuppgång kommer till stånd. Direkta sysselsättningsstödjande insatser blir därför nödvändiga. Åtgärder för att stimulera till ett ökat egnahems- och småhusbyggande bör därvid komma i fråga liksom stöd till ombyggnads- och reparationsarbeten. Det särskilda investeringsavdraget för byggnadsinvesteringar bör förlängas.

Fortsatta arbetsmarknadspolitiska insatser kommer också att bli

nödvändiga. Arbetsförmedlingarnas möjligheter att medverka till att finna sysselsättning åt arbetslösa tjänstemän och akademiker måste förbättras.

Kravet på sammankallande av en stabiliseringspolitisk konferens med representanter för regeringen, de demokratiska oppositionspartierna och arbetsmarknadens parter är enligt vår uppfattning fortfarande aktuellt. En uppgift för en sådan konferens bör vara att undersöka hur arbetstagarna skall kunna beredas en rimlig reallöneförbättring efter skatt inom ramen för det löneutrymme som bl. a. den internationella konkurrensen skapar. En annan uppgift kan vara att skapa en högre konjunkturberedskap med bl. a. sparstimulerande åtgärder.

Sammanfattningsvis innebär våra krav:

1. Regeringen bör kalla representanter för oppositionspartierna samt parterna på arbetsmarknaden till överläggningar om den ekonomiska politiken.

2. Den ekonomiska politiken måste i högre grad inriktas på att återställa full sysselsättning och att bevara penningvärdet. Härför erfordras en bättre konjunkturpolitisk beredskap samt snabbt insatta insatser av finanspolitisk, skattepolitisk och näringspolitisk natur.

3. En parlamentarisk besparingsutredning bör tillsättas med uppgift att granska den offentliga sektorns expansion, föreslå besparings- och rationaliseringsåtgärder, klarlägga vad som behöver göras för att bryta den hittillsvarande automatiken i det allmännas utgiftsutveckling.

4. För att minska byggarbetslösheten bör åtgärder vidtagas bl. a. för att stimulera ett ökat småhusbyggande och ökad reparations- och ombyggnadsverksamhet. Arbetsförmedlingarnas möjligheter att klara bl. a. tjänstemännens och de yngre akademikernas sysselsättningsproblem måste förbättras.

5. Särskilt den mindre och medelstora företagsamhetens situation måste förbättras. Återlånerätten från AP-fonden bör ökas och ytterligare medel kanaliseras till näringslivet bl. a. genom AB Industrikredit och AB Företagskredit. Möjligheterna att genom skattelättnader stimulera till ett ökat nyföretagande bör utredas.

6. För att motverka den ökade regionala obalans, som en konjunkturuppgång enligt all erfarenhet kan komma att medföra, fordras höjd handlingsberedskap, innefattande bl. a. sänkt eller avvecklad arbetsgivaravgift i stödområdet.

7. Åtgärder bör vidtagas för att uppmuntra enskilt sparande. På kreditpolitikens område är det nödvändigt att restriktioner såsom det s. k. "idiotstoppet" 1970 med svåra återverkningar för särskilt de mindre företagen undviks. En bättre balans skall eftersträvas mellan finanspolitik och penningpolitik. Den långa kapitalmarknadens funktionsförmåga måste återställas.

I annan motion har vi framfört krav på skattepolitikens område.

Hemställan

Med anledning av vad ovan anförts hemställs

att riksdagen hos Kungl. Maj:t ger till känna vad som i motionen anförts beträffande riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Stockholm den 15 maj 1973

GÖSTA BOHMAN (m)

STAFFAN BURENSTAM LINDER (m)
CARL ERIC HEDIN (m)

ALLAN HERNELIUS (m)
ASTRID KRISTENSSON (m)

ERIC KRÖNMARK (m)
BLENDA LJUNGBERG (m)

TAGE MAGNUSSON (m)
i Borås

N. YNGVE NILSSON (m)
i Trobro

PER PETERSSON (m)
i Gäddvik

G. IVAR VIRGIN (m)